

Вест коју је Медијски јавни сервис европске Србије (што ваљда значи оног дела грађана који су на минулим парламентарним изборима гласали за коалицију „За европску Србију“) ових дана са највећом гордошћу и задовољством понављао са својих информативних емисија била је да је њихова емисија „Радован Караџић: мит и стварност“ постигла рекордну гледаност и до ногу потукла све конкурентне телевизијске станице. Некоме може изгледати да је ова чињеница са једне стране потпуно безначајна, будући да је природно да телевизија рекламира своју гледаност (нарочито када јој је репутација опасно пољуљана свега две недеље раније), док са друге стране наведена вест само у први план износи значај овог балканског „хапшења миленијума“ у очима јавности. Али заправо, око те вести сплетена је цела прича – она је у њеној суштини. Прича о Радовану Караџићу суштински је прича о медијима, и начин на који јој се посветила најгледанија српска телевизија 2006, 2007. и 2008. године у себи садржи све њене релевантне аспекте.

Са једне стране, прво што привлачи пажњу јесте наизглед рутински назив једне аналитичке емисије о изванредно занимљивом привођењу једне изванредно занимљиве и крајње контроверзне личности – „мит и стварност“. На први поглед, ствар је тривијална. Радован Караџић, стварно бегунац од Међународне заједнице која га је, помоћу свога Суда за ратне злочине, стварно оптужила за стварне ратне злочине почињене од стране српских снага којима је стварно био врховни командант у веома стварном рату у БиХ, прича се, умакао је гонитељима још '96. године да би, прича се, „побегао у хајдуке“ и сакривао се по врлетима и гудурама тромеђе Србије, Црне Горе и Херцеговине. Прича се, затим, да су Међународне снаге за њим организоване једну од најспектакуларнијих полицијско-обавештајних потера са холивудским елементима, која је, прича се, имала потпуно невероватне размере. Прича се да су међународне специјалне снаге под пуним оружјем упале у разред једне херцеговачке школе, прича се да су се на помен „Радована“ у телефонском разговору палиле лампиче и прислушни уређаји дилем Балкана и у свим обавештајним центрима Европе и Америке, прича се да се међународна управа у БиХ због чињенице да их је неухватљиви бегунац непрестано вукао за нос, светила његовој породици којима је, „у циљу потпомагања истраге“, суспендовала нека основна људска права. Прича се да је исти Радован Караџић у међувремену постао једна од најтраженијих особа планете, прича се и да је свакоме ко на било који начин доведе до његовог хапшења обећана немала свота у страној валути. Најзад, прича се и да је на тему његовог упорног избегавања правде снимљен и холивудски филм у коме га, прича се, неуспешно лови Ричард Гир (који је уловио чак и Бруса Вилиса, када се оно једном окомио да убије жену америчког председника). Свашта се причало, а шта се, поврх тога, певало уз гусле – и да не причамо! Али Караџић је стварно био у Београду (где га Ричард Гир стварно није тражио – или он жели да ми то мислимо?), он је себи изградио стварни лажни идентитет и стварно је живео мирним и не баш повученим животом лекара алтернативне медицине (која стварно помаже), да би га стварно привели без потребе за америчким падобранцима, плакатима „хаве уоу сеен тхис ман?“, па чак и Ричардом Гиром.

Свашта се прича, али ту су и стварне чињенице. Тако би то требало да схвати сваки просечан гледалац поменуте ТВ емисије. Јер Јавни сервис (поготово европски) је ту да грађанима (веома повољно) на располагање стави стварност, насупрот онога што се

прича. Јер оно што се прича, то је (празна) прича, а ову образовани људи који знају грчки зову мит, а митови, знамо, не ваљају, јер не одговарају стварности. Прича о миту и стварности Радована Караџића је тако прича о борби истине и приче, чињеница и гласина, информација и мњења; другим речима, прича о миту и стварности Радована Караџића је прича о беспштедној борби јавног информисања против јавног мњења, медија против народа. И не само то! Поврх свега тога, она је и даље прича, дакле мит – мит о медијима као преносиоцима истине, мит о информацији, мит о стварности. У доба медија мит је надређен стварности, будући да „средства јавног информисања“ по-средују између нас и стварности. Они стварност не само да пре-причавају, они је прежвакавају да би је ми лакше прогутали, они је улепшавају да би нам се више допала или застрашују да би је се више плашили; у својој упућености на медије ми све више губимо „контакт са стварношћу“. То је, уосталом, у савременом друштву, тривијална чињеница. Стога „стварност и мит“ у контексту Радована Караџића звуче погрешно. „Мит“ о Караџићу стварнији је од „стварности“ о њему, не само зато што је конзистентнији у својим унутрашњим законитостима и боље укорењен у „народу“, већ зато што не крије своју митску природу и отворено се храни свиме што мит поспешује и ојачава. Са друге стране, „стварност“ о Караџићу има почетну предност достојанства у црно-белом (тече струја/не тече струја) свету савремених информација, али потреба да скрива своју митску природу је саплиће, спутава и сакати на дуге стазе. Или неко мисли да истина којој су за њено одржавање веродостојности потребни глобални медији, наоружани специјалци и холивудски филмови није самим тим оспорена, проблематизована и одбачена?

У Београду, 24. јула 2008. год